

PYHÄ UUSMARTTYYRI EFRAIM (1384 – 1426)

TT Hannu Pöyhönen

Uusmarttyyri Efraimin elämäntarina on hyvin poikkeuksellinen. Se muistuttaa paljon hieman tunnetuimpien Mitilinin pyhien Rafaelin, Nikolaoksen ja Irenen kohtaloita.

Uusmarttyyri Efraim syntyi Thessalian maakunnan Trikkalassa 14. syyskuuta vuonna 1384. Turkkilaiset valloittivat seudun vuonna 1393 ja alkoivat kerätä kristittyjen lapsia janitsaarien sotaväenosastoon. Välttääkseen joutumasta janitsaariksi pyhä Efraim jätti kotiseutunsa ja asettui Attikissa Amomon-vuorella sijaitsevaan luostariin, joka on pyhitetty Jumalanäidin ilmes-tyksen juhalle. Siellä hänet vihittiin munkiksi ja papiksi.

Vuonna 1416 turkkilaiset valtasivat Attikin. He tunkeutuivat Amomon-vuorella olevaan luostariin vuonna 1424 ja tappoivat sen kaikki munkit. Ainoastaan sillä hetkellä poissa ollut isä Efraim selvisi hengissä. Palattuaan tapahtuman jälkeen luostariin hän jatkoi siellä kilvoitustaan.

Vuotta myöhemmin, 14.9.1425, turkkilaiset tulivat uudelleen luostariin. Löydettyään pappismunkki Efraimin he alkoivat kiduttaa häntä. Isä Efraimin kidutukset kestivät peräti 8½ kuukautta ja olivat poikkeuksellisen raakoja. Lopulta hänet ripustettiin ylösalaisin luostarin pihas- sa olevaan viikunapuuhun, ja hänen vatsansa lävistettiin palavalla puuseipäällä. Tämän seurausena hän kuoli tuskallisesti 5.5.1426 klo 9 aamulla 42 vuoden iässä.

Uusmarttyyri Efraimin elämä oli unohduksissa jälkipolvilta aina vuoteen 1950 asti, jolloin hän alkoi ilmestyä ihmisille ja kertoa itsestään. Ilmestyksiä ja näkyjä saivat todistaa ennen kaikkea luostarin silloinen igumenia Makaria ja muu sisaristo. Näin saatujen tietojen perusteella alueelta löydettiin pyhän Efraimin pyhänjäännökset, joista levisi voimakas hyvä tuoksu. Myöhemmin muualta löytyi myös vanha arabiaksi kirjoitettu päiväkirjanomainen käsikirjoitus, jossa eräs marttyyrikuoleman nähnyt muslimi kertoo pappismunkki Efraimin viime hetkien kärsimyksistä mainiten myös hänen nimensä.

Luostarissa, jossa uusmarttyyri Efraim kilvoitteli, on säilynyt myös hänen keljansa ja puu, jossa hänet teloitettiin. Myös hänen vaikuttava, ehyt luurankonsa on siellä lasipäälysteisessä pyhänjäännösarkussa. Nykyisin luostari sijaitsee Ateenan kaakkoispuolella Nea Makrissa, Rafinan satamasta pohjoiseen, ja siitä on tullut vilkas pyhiinvaelluskohde erityisesti Ateenan seudun asukkaille. Vaikka uusmarttyyri Efraimia ei ole vielä virallisesti kanonisoitu, häntä kunnioitetaan silti yleisesti pyhänä. Hänen hahmonsäilytyksensä löytyy freskona monien Kreikan uusien kirkkojen seiniltä.

Valamon kansanopiston Etelä-Kreikan pyhiinvaellusmatka, syksy 2006